

Durst Péter

Magyarozó. Magyar nyelv nem teljesen kezdőknek
Szerzői kiadás, Szeged, 2023. (101 p.)

Előjáróban szeretném leszögezni, hogy nagyon kedvelem Durst Péter tankönyveit és tananyagait. Az egyetemi oktatás során a helyi tankönyv alapján kell tanítanom, de ahol csak lehet, a gyakorláshoz be szoktam építeni a *Lépésenként magyarul* vagy az *Easy Way to Hungarian* olvasmányait és gyakorlatait. Ló Elemér, vagy Gyula és Péter (a festő és a költő) kalandjai eddig minden csoportomban a diákok kedvenceivé váltak. A nyelvtani gyakorlatok is érdekesebbek, ha felbukkan egy-egy, fürdőszobában éneklő rendőr vagy cirkuszban táncoló elefánt.

Durst Péter új magyar nyelvkönyve 2023 nyarán jelent meg. A szerző előszava szerint a kiadvány olyan tanulók számára készült, akik A1-A2 szintű nyelvtudás birtokában hosszabb-rövidebb kihagyás után folytatnák a tanulást, ezért szükségük van a korábban tanultak felelevenítésére, gyakorlására. A nyelvkönyv célja a kezdő szinten elsajátított nyelvtani anyag ismétlése, rendszerezése; a tankönyv új nyelvtant nem tanít, és szóincse is már ismert szavakat tartalmaz, ezeket gyakoroltatja mindennapi kommunikációs helyzetekben. A *Magyarozó* sajátossága még, hogy a tananyag főként a beszédképesség fejlesztésére irányul.

A *Magyarozó* a saját szempontomat tekintve a lehető legjobb időpontban jelent meg. Az elsőéves csoportom a tanév végére az A2+ szintig jutott el, így a vizsgaidőszak és a nyári szünet három hónapnyi kihagyása után szeptemberre mindenképpen az első évben tanultak átismétlését, rendszerezését, elmélyítését terveztem. Be is szereztem a könyvet és elhatároztam, hogy ki fogom próbálni.

A könyv nem nagy terjedelmű, mindössze 101 oldal. Hat fejezetből áll, és a fejezetek azonos módon épülnek fel. Minden fejezet első része a *Grammatika*, amely röviden, táblázatokkal és példákkal mutatja be az adott nyelvtani témát. Ezt követi a *Használat* című rész, amely változatos feladatokon keresztül gyakoroltatja a nyelvtani szerkezeteket. A *Beszédfunkciók, szituációk* rész mindig tartalmaz egy képregényt, és az adott témával kapcsolatos feladatokat. Az *Igekötös igék, vonzatos igék* rész fejezetenként egy-egy igekötőt vagy tematikusan kapcsolódó igekötös igéket gyakoroltat. Minden fejezetet egy rövid, *Gyakorlás* című rész zár. Ez az átlátható struktúra nagyon kényelmes mind a diák, mind a tanár számára.

Az egynyelvű tankönyvhöz kapcsolódik a www.magyarozo.hu weboldal is. Ez a weboldal szabadon letölthető formában tartalmazza az angol nyelvű nyelvtani magyarázatokot (31 oldal), a magyar nyelvű nyelvtani gyakorlatokat (14 oldal), és egy magyar-angol, angol-magyar szójegyzéket (74 oldal), valamint a könyv hanganyagát is. Ezek közül a nyelvtani magyarázatokot és a szójegyzékeket nem használtam, mert inkább arra ösztönöztem a diákokat, hogy a korábban használt tankönyvben keressék meg a szükséges információkat. Ugyanakkor hasznosnak tartom, hogy azok a tanulók is megtalálhassák a nyelvtani anyagokat és a szavakat, akiknek már nincsenek meg a tananyagaik. A nyelvtani gyakorlatok a formai ismeretekre irányulnak, és mennyiségük csak

arra elegendő, hogy kiszűrhetők legyenek az alapvető hiányosságok. Nekem az a mód-szer vált be, hogy az egyes fejezetek feldolgozását ezekkel a gyakorlatokkal kezdtük, így mindig tudtam, mit kell alaposabban gyakorolni. (Ehhez pedig jól használhatók a rendelkezésre álló nyelvtani gyakorlókönyvek vagy saját feladatok.)

A tankönyvhöz sok hangfelvétel készült (34 fájl), és ezekhez változatos feladatok kapcsolódnak. A felvételek minősége nagyon jó. A beszédtempó megfelel az A2 szint-nek, az intonáció, a hangsúlyozás pedig természetes; a tanulók általában jól értették a hallott szövegeket, ez motiválta is őket. A feladatok fokozatosan nehezednek. A könyv első fejezeteiben még találunk olyan olvasmányt, amit meg is hallgathatunk, a leg-több feladatban azonban a hangfelvételek alapján kell kiegészíteni szöveget végződé-sekkel vagy szavakkal. Aztán olyan feladatok is megjelennek, amelyekhez nincs leirat, a hangfelvétel alapján a szituációt kell megérteni és bizonyos kifejezésekre koncentrálni. Ugyanakkor, mint a könyv sok más feladata, sokféleképpen használhatók ezek a felvé-telek is. Az ötödik fejezetben a 25. sz. hangfelvétel a félreértések tisztázására szolgáló kifejezéseket gyakoroltatja négy dialógus alapján, amelyek közül az egyik a *Különben dühbe jövünk* c. film ikonikus párbeszédének parafrázisa (*A pisztácia kifogyott, csoko-ládé nem is volt*). A tanulók nem értették, miért vicces számomra ez a dialógus. Így ezen a ponton egy érdekes beszélgetés alakult ki arról, hogy vannak olyan filmek, amelyek annak ellenére, hogy nem magyarok, beépültek a magyar kultúrába, sok magyar ember számára közös élményt jelentve. Nekem pedig az volt érdekes, hogy Oroszországban Bud Spencer és Terence Hill filmjei teljesen ismeretlenek. Megnéztük a Youtube-on az eredeti filmjelenetet is (természetesen magyar szinkronnal), és nagyon örültem annak, hogy a diákok tökéletesen értették a párbeszédet. Ez a feladat tehát nagyon jó alapot biztosított a kultúrák különbségeivel kapcsolatos ismeretek átadásának is.

A tankönyv bevezetőjében és a hátsó borítón olvasható információk szerint a web-oldalon található még munkalapok az órai munkához és megoldókulcs a feladatok-hoz. Ez egyelőre nem így van. Nem tudom, hogy a későbbiekben kiegészül-e még a weboldal, véleményem szerint a tankönyv ezek nélkül is nagyon jól használható. Aho-gyan azt a könyv ígéri, a feladatok nagy része a beszédkészség fejlesztésére irányul, a tanulók saját válaszait, reakcióját várja. Ezekhez egy megoldókulcs legfeljebb mintá-kat adhatna. Éppen ezért a tankönyv önálló tanulásra csak korlátozottan használható. Tanári vezetéssel eredményesebb a munka, így nem is hiányzik a megoldókulcs. Talán érdemes lenne a következő kiadásnál kihagyni a munkalapokkal és a megoldókulccsal kapcsolatos információkat az említett két helyről.

A könyv hat fejezete hat nagy nyelvtani témára épül. A témák a következők: hely-határozóragok, általános és határozott tárgyas ragozás, főnévi igenév és funkciói, birtokos szerkezetek, múlt idő és különleges igék, valamint jövő idő. Ezekhez a nagy témákhoz azonban sok más résztema is kapcsolódik (a tartalomjegyzék ezeket is fel-sorolja). A helyhatározóragokhoz például a helyhatározóragos vonzatú kifejezések (*kíváncsi vmire, biztos vmiben*) tartoznak, az általános és határozott tárgyas ragozás-nál a függő kérdések és a tárgyi alárendelő mondatok jelennek meg. A tankönyvben tárgyalt kisebb témák is egytől egyig nagyon fontosak, mert általában nehézsége-ket okoznak a tanulóknak. Például: a *még* és *már* használata, az időhatározók, idővel

kapcsolatos kifejezések, a *tetszik* és a *szeret* igék használata, a *-hat/-het* képzős igék. Vannak olyan témák is, amelyek többször előkerülnek. A *van kedve vmit csinálni* kifejezés a főnévi igeneves szerkezeteknél és a birtokos szerkezeteknél is megtalálható, a *kell* ige használata pedig a főnévi igeneves szerkezeteknél és a különleges igéknél is. Ezt a gyakorlatot hasznosnak tartottam, mert különböző aspektusokból volt lehetőség áttekinteni ezeket a fontos kérdéseket. Nagyon jó, hogy az igekötős igékkel minden fejezetben külön rész foglalkozik. A könyv áttekinti a *fel*, *le*, *el* és *meg* igekötőket, de más igekötők is megjelennek (utazáshoz és a házimunka témájához kapcsolódó igekötős igék). A *Magyarozó* tárgyalja a befejezettség igekötőkkel való kifejezését és az igekötők mondatbeli pozícióját is. Összességében úgy gondolom, hogy a tankönyv az A2 szinten elvárt nyelvtani anyagot átismétli, és nagyon jól kiemeli azokat a pontokat, amelyek a legtöbb tanulónak gondot okoznak.

A magyar nyelv tanításának vissza-visszatérő kérdése a kétféle igeragozás elnevezése. Különböző tankönyvekben más és más terminológiával lehet találkozni, az *alanyi* és *tárgyas ragozás* helyét azonban átvenni látszik a *határozatlan* és *határozott ragozás*. Durst Péter ebben a tankönyvben ettől eltérő terminológiát használ: *általános* és *határozott tárgyas ragozásról* beszél. Ez a megnevezés logikus, véleményem szerint jól érthető. A tanítványaim már hozzászórtak a terminológiai különbségekhez: az egyetemen használt tankönyvünk az *alanyi* és *tárgyas ragozás* megnevezést használja, az órákon viszont más könyvekkel is dolgoztunk, ahol már találkoztak a *határozatlan* és *határozott ragozás* terminusokkal is. Akkor megvitattuk, hogy mi az oka a terminológiai különbségeknek, így egy újabb megnevezés nem zavarta őket össze. Ez inkább jó alkalom volt arra, hogy megbeszéljük, miért pontosabbak ezek a terminusok. Lehetséges azonban, hogy az olyan tanulóknak, akik nem filológusok vagy kevésbé fogékonyak a nyelvtani fogalmakra, zavaró lehet olyan fogalmak megjelenése, amelyekkel korábban nem találkoztak.

A tankönyv egyik legnagyobb erényének tartom azt, hogy valóban nagy figyelmet fordít a beszédkészség fejlesztésére. Sok olyan feladattal találkozunk, amelyeknél a tanuló különböző mintákat kap, és ezek alapján alkothatja meg saját reakcióját az adott szituációban. Ezek között vannak olyanok, ahol rövid válaszokat kell adni, de olyanok is, ahol hosszabban mesélhet valamiről. Minden fejezetben megtalálható a *Beszéd-funkciók, szituációk* című rész. Ez a rész egy képregénnyel kezdődik, amelyhez különböző feladatok kapcsolódnak, majd a képregény témájával kapcsolatos általánosabb feladatok következnek. Ezek együttesen elegendő nyelvi mintát bocsátanak a tanuló rendelkezésére ahhoz, hogy el tudja mondani tapasztalatait, élményeit az adott témával kapcsolatban, legyen az az ajándékvásárlás, az ételkészítés, vagy az alvás. A képregények főszereplője Emma néni, a szókimondó nagymama, aki bekerült a tanulók kedvencei közé; ugyanolyan lelkesedéssel várták mindig a róla szóló képregényt és a feladatokat, mint korábban Gyula és Péter kalandjait.

A tankönyv feldolgozása körülbelül egy hónapot vett igénybe úgy, hogy a magyar szakos csoportomnak a második tanévben heti hat másfél órás magyar nyelvórája volt. Tapasztalatom szerint a könyvet eredményesen tudtuk használni a tanév eleji ismétlés során. Az ismétlés nem volt unalmas azoknak a tanulóknak sem, akik jól emlékeztek

szinte mindenre, mert az érdekes témák, a sok beszélgetés számukra is motiváló volt. Úgy gondolom, hogy a *Magyarozó* nagyon jól használható kisebb és nagyobb létszámú csoportokban egyaránt, de akár egy tanulóval is. Minden kollégának javaslom akár év eleji ismétléshez, akár újrakezdő tanulókkal való munkához. Az Emma néniről szóló képregényeket és feladatokat akár magasabb tudásszinteken is ajánlom a tanulók felrészására szolgáló, rövid frissítő feladatként.

Dolovai Dorottya
lektor
Szentpétervári Állami Egyetem

KÜLGAZDASÁGI ÉS
KÜLÜGYMINISZTERIUM